

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Turismiosakond

Maarja Aug

**TÄISKASVANUD KÜLASTAJA KAASAMINE
LASTEMUUSEUMIS MIAMILLA NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja: Tiina Tamm, MSc

Pärnu 2024

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Täiskasvanud külastaja lastemuuseumis	6
1.1. Mitteformaalne õppimine muuseumis	6
1.2. Täiskasvanute võimalikud takistused muuseumikülastusel	8
2. Täiskasvanud külastaja Miiamilla Lastemuuseumis	11
2.1. Ülevaade Lastemuuseum Miiamillast ja uuringu kirjeldus	11
2.2. Uuringu tulemused ja analüüs	13
2.3. Järeldused ja ettepanekud täiskasvanud saatjate kaasamiseks Miiamilla Lastemuuseumis	17
Kokkuvõte	22
Viidatud allikad	24
Lisad	26
Lisa 1. Küsitluse ankeet	27
Lisa 2. Uurimisinstrument viidetega	29
Summary	32

SISSEJUHATUS

Rahvusvahelise Muuseumide Nõukogu (ICOM – International Council of Museums) järgi tähendab muuseum mittetulunduslikku ühiskondlikku asutust, mis omandab, säilitab, uurib ja näitab materiaalet ja mittemateriaalset pärandit õppimise ja nautimise eesmärgiks. (Museum Definition..., 2022) Arusaam, et muuseumi traditsiooniline roll on peamiselt see, et külastajad saavad teadmisi erinevate elude, paikade, esemete ja aegade kohta, on nüüdisajal kriitikat leidnud. Tänapäeval on muuseum, kui foorum, kus toimub vestlus näituse ja külastajate vahel. Käsitledes muuseume ja galeriisid haridusobjektidena, ei tohi unustada seoseid muuseumide loodud kultuuriperspektiivide ja õppijate eneseidentiteedi vahel. (Carr et al., 2018)

Muuseumi külastamine on hinnatud vabaaja ja kultuuriline tegevus, mis pakub koduvälist keskkonda, uusi teadmisi ja meelelahutust olenemata külastaja vanusest või haridustasemest. Eesti Statistikaameti andmetel on Eestis 170 muuseumi, 227 külastuskohaga. Muuseumikülastuste arv on tõusvas trendis võrreldes 2021 aastaga (Statistikaamet, s.a.). Üha enam peetakse tähtsaks muuseumide püsinäituste loomisel lisada ekspositsiooni ka tegevused lastele või lausa lastele suunatud näituseruume.

Täiskasvanud saatjatel on oluline roll lapse muuseumi külastuskogemuse loomisel. Täiskasvanul on võime avaldada positiivset mõju, kuidas laps muuseumisaali ja iseennast selles tajub. Täiskasvanu saab luua õhkkonna, mis innustab last muuseumit avastama ja saama sealt uusi teadmisi ja oskusi. Täiskasvanud saatja on ka vahelüli, mis seob lapse kogetut muuseumi ja tema tavakeskkonna vahel. (Polinsky et al., 2023) Lastemuuseumid on kui elamuslikud haridusasutused, kus lapsed saavad osaleda praktilistes tegevustes, mis on loodud nende uudishimu ja loovuse äratamiseks. Erinevalt traditsioonilistest muuseumidest, mis sageli rõhutavad passiivset vaatlemist, julgustavad interaktiivsed ruumid aktiivset osalemist, soodustades sügavamalt arusaamist erinevatest teemadest alates teadusest ja tehnoloogiast kuni kunsti ja kultuurini. Siinkohal on oluline, et selles

osaleks lisaks lapsele ja täiskasvanud saatja. Muuseumitel on roll täita laste ja täiskasvanute harimisel ning nende vajadusi ja eelistusi tuleb kuulda võtta. Autorid usuvad, et muuseumid ei ole enam loodud “millegi kohta vaid kellegi jaoks”. (Andre et al., 2017) Riedinger väidab, et lapsevanemal saab olla oluline mõju sellele, kuidas laps näitusega suhestub ja mida muuseumikülastusel õpib. (Massarani et al., 2021)

Tervise Arengu Instituudi (TAI) uuringute andmetel piisab isegi kümnest minutist päevas vanema ja lapse koosmängust, et luua lapsega parem suhe kogu eluks, samas arendades lapses loovust ja enesejuhtimisoskust. Siinkohal on rõhk lapse juhitud mängul. Vanemad kipuvad lapsega koos mängides astuma õpetaja rolli, kuid TAI uuringute põhjal pole oluline mängu metoodiline sisu, vaid, et vanem veedab lapsega koos aega ja järgib tema initsiatiivi ning aktsepteerides lapse soove. Lapsed õpivad katsetades, vanema pidevad sekkumised vähendavad lapse soovi olla loov ning julge. TAI julgustab vanemaid lasta lastel mängu juhtida, isegi kui vanem võib tunda ennast mängimise ajal kentsakalt, näiteks lastes endale naljakas soeng teha või lamada põrandal nagu uss, see kõik toetab lapse kognitiivset arengut. (Tark Vanem..., 2021)

Käesoleva aasta jaanuaris avati Miiamillas uus püsinäitus. Miiamilla lastemuuseumi uus püsiekspositsioon “Laste maailmaruumid” on mänguline ja metoodiline keskkond, mis käsitleb lapse mitmekülgset maailma ja selles kasvamist. Ekspositsioon annab võimaluse lastel turvaliselt katsetada, nihutada piire või neid ise luua. Sõlmida uusi suhtlusi ja vajadusel tülisid klaarida. Julgelt oma emotsioonidele otsa vaadata, naerda, liikuda ja tantsida. Ekspositsioon ei unusta ka lapsevanemaid, kes on aktiivselt muuseumikogemusse kaasatud. Lapsevanem ei ole saatja, vaid lapsega koos aktiivne osaleja, suunaja, arutleja, reflekteerija. Laiemalt annab muuseumikülastus võimaluse mõelda lapsevanemaks olemise, oma rolli peale lapse toetaja ja suunajana. Kuigi püsinäituse loomisel on arvesse võetud TAI riiklikku suundmust, et laps juhib mängu, on täiskasvanud saatjate tasand muuseumi külastuseks veel loomisel. (J. Meresmaa-Roos, suuline vestlus, 28.01.2024).

Lõputöö eesmärk on teooriale ja uuringu tulemustele tuginedes esitada Lastemuuseum Miiamillale ettepanekud, kuidas täiskasvanud külastajaid toetada ja julgustada, et nad muuseumis lastega koos mängiksid või muul moel koos tegutseksid.

Probleemküsimuseks on kuidas julgustada täiskasvanuid lastega mängides kaasatult aega veetma Miiamilla Lastemuuseumis? Lõputöö uurimisküsimus on millised võimalused on vanemate kaasatuse suurendamiseks Miiamilla Lastemuuseumis lastega koosveedetud ajal?

Käesolev lõputöö koosneb kahest peatükist ja mitmest alapeatükist. Esimene peatükk keskendub teooriale, mis käsitleb muuseumide rolli laste mitteformaalse hariduse pakkumisel ning varasemat teoreetilist käsitlust, mis hõlmab täiskasvanute võimalikke takistusi lastele suunatud muuseumis aktiivseks osalemiseks. Töö autor toetub varasemalt avaldatud teadusartiklitele, mille autoriteks on peamiselt Marija Brajčić ja Dubravka Kušćević, Aik Lim Tan, Lynn d. Dierking ja Stephanie Downey. Teises peatükis tutvustatakse uuringu aluseks olevat organisatsiooni ning antakse ülevaade tehtud uuringust, tulemustest ning nende alusel tehtud parandusettepanekutest.

1. TÄISKASVANUD KÜLASTAJA LASTEMUUSEUMIS

1.1. Mitteformaalne õppimine muuseumis

Lapsed omandavad uusi teadmisi ja oskusi läbi mängu. Muuseumid ja lastele suunatud näitused on oluline keskkond lapse arengule. Järgnevas peatükis on selgitatud mitteformaalse õppimise mõiste ja selgitatud, kuidas muuseumi keskkond saab sellist õppevormi toetada.

Varajane lapsepõlv on aeg, millal toimub kiire kognitiivne areng. See seab aluse edaspidisele intelligentsusele ja õppimisvõimetele ning üldisele arengule ja heaolule. Stimuleeriv keskkond on laste kognitiivsete võimete arendamiseks ülioluline. Stimuleerivad keskkonnad, kus lapsed arendavad oma kognitiivseid võimeid pole mitte ainult kool ja perekond, vaid ka teenused, mida last ümbitsev ühiskond pakub. (Tan et al., 2021)

Formaalse ja mitteformaalse hariduse mõistest kirjutavad autorid Brajčić ja Kuščević. Nende sõnul on formaalne haridus on institutsionaliseeritud, klassideks jagatud ja hierarhiliselt struktureeritud haridussüsteem, mis hõlmab alg-, kesk- ja kõrgharidust. (Brajčić & Kuščević, 2022, lk 27–40) Sarnaselt defineerivad formaalse õppimise mõistet ka Jagušć koos kaasautoritega, nende sõnul on formaalne õppimine sihipärane, selleks ettenähtud keskkonnas ning jälgides kindlat struktuuri. (Jagušć et al., 2018, lk 417–428)

Mitteformaalne õppimine toimub sotsiaalsetes institutsioonides nagu perekond, abielu, suhtluses töö- või eakaaslastega jne. Kaasaegses kõrgtehnoloogia ja massikultuuri ühiskonnas pakuvad mitteformaalset haridust ka massimeedia, avalikud teabeasutused ja kultuuriasutused. Mitteformaalne haridus on igapäevase ja vabatahtlik kogemusõppe. Mitteformaalne haridus võib toimuda erinevates kohtades, millest enamik ei ole oma olemuselt peamiselt hariduslik. (Brajčić & Kuščević, 2022, lk 27–40)

Mitteformaalse õppimise olemust toob välja ka Callanan, kes põhjendab, et mitteformaalsed õpikeskkonnad on olulised kontekstid maailma, objektide ja inimestega tutvumiseks ja suhestumiseks ning suhtlemiseks. Mitteformaalse õppe asutused pakuvad lastele kokkupuudet kultuuri ja teadusega juba enne formaalset kooliharidust ning võiksid äratada laiemat huvi nii kultuuri kui ka teaduse vastu. Tegevusi mitteformaalses keskkonnas suunab suuresti laps ise, tegevused on paindlikud ja vabatahtlikud. (Callanan, 2012, lk 137–151) Jagušt ning kaasautorid sõnastavad kokkuvõtlikult, et mitteformaalne haridus ja õppimine on kõik õpitu väljaspool kooli või muud struktureeritud haridusasutusi. (Jagušt et al., 2018, lk 417–428)

Muuseumid on mitteformaalse hariduse omandamiseks oluline koht. Autorid Brajčić ja Kušćević tõdevad, et muuseumid on asutused, kus toimub spontaanne ja mitteformaalne õppimine. Kuigi muuseumiruumi ja näituste metoodika on loonud muuseumipedagoogid ja õppedisainerid, omandatakse teadmisi muuseumis spontaanselt ja vabatahtlikult, seega toimub seal mitteformaalne õppimine. (Brajčić & Kušćević, 2022, lk 27–40) Tan ja kaasautorid väidavad, et lastemuuseum kui üks mitteformaalse hariduse keskkondadest on potentsiaalselt kasulik õppekeskkond, mis pakub praktilisi tegevusi, ekspositsioonide uurimist ja interaktiivseid õppimisvõimalusi, et edendada laste kognitiivset arengut. (Tan et al., 2021) Väitega, et muuseumid on oluline asutus mitteformaalse hariduse pakkumisel, nõustub ka Callanan, kes kirjutab, et muuseumis on laps avatum ja paindlikum uute teadmiste vastuvõtmisel ning ei tunne survet õppida nagu koolis. (Callanan, 2012, lk 137–151)

Mänguline õppimine muuseumis parendab laste üldist soovi õppida ja õppimisega seotud hoiakuid. Austraalias, Wollongongi ülikooli juurde kuuluvas lasteteaduskeskuses Early Start Discovery Space, uurisid Ellie K. Taylor ja Lisa Kervin kaheksateistkümnepäevase jooksul asutust külastanud laste oskuste muutumist pärast külastust. Viidi läbi struktureeritud intervjuud 129 täiskasvanud saatjaga, kelle laps oli külastanud Early Start Discovery Space'i 1–2 korda nädalas viimase aasta jooksul. Peamised tulemused näitasid, et paranes laste loovus, uudishimu ja koostöö tahe. Vanemad märkasid oma lapse käitumises ja õppimises positiivseid muutusi, sealhulgas lugemis- ja matemaatikaoskuste paranemist. Uuring rõhutab vajadust pakkuda avalikes kohtades uusi ja mitmekesiseid mängukogemusi laste arengu soodustamiseks. (Taylor & Kervin, 2022) Autor Scott'i läbi

viidud uuringus selgus, et paljud uuringus osalenud Austraalia täiskasvanud mäletasid paremini teadmisi, mis nad olid lapsena muuseumis õppinud. Samuti väitsid paljud uuringus osalejad, et nende jaoks oli muuseumis uute teadmiste omandamine lihtsam kui koolis. (Scott, 2006, lk 45–75)

Lapsed omandavad uusi teadmisi läbi formaalse ja mitteformaalse õppimise. Muuseumid ja lastele suunatud näitused on mitteformaalse hariduse pakkumisel oluline keskkond. Laste jaoks on muuseum koht, kus nad saavad õppida läbi mängu, omandada teadmisi väljaspool kooli ja perekonda. Muuseumis õppimine on vabatahtlik ja spontaanne ning avaldab positiivset mõju edaspidise hariduse omandamisel.

1.2. Täiskasvanute võimalikud takistused muuseumikülastusel

Lastega muuseumi külastamisel on oluline roll teda saatval täiskasvanul, kes saab vajadusel lapse mängu juhtida ja pakkuda tuge muuseumis kogetud uute elamuste lahti mõtestamisel. Peatükis on välja toodud täiskasvanu võimalikud takistused muuseumi külastamisel. Ning varasemad käsitlused, kuidas täiskasvanud saatjaid muuseumis paremini kaasata.

Täiskasvanud saatjad ei pruugi olla teadlikud, et nende osavõtt lapsega muuseumi külastamisel on palju tähendusrikkam kui nad arvavad. Ning nad pole teadlikud kasuteguritest, mida muuseumis kogetu võib lapse arengule pakkuda. Nad näevad muuseumit kui toredat keskkonda, kus laps saab mängida ja teha põnevaid tegevusi, kuid ei taju, et nad ise saaksid näituse külastusel aktiivselt osaleda ja läbi selle lapse mitteformaalsele õppimisele kaasa aidata. (Song et al., 2017, lk 39–45) Samal arvamusel on ka Harris ja Goodall, kes väidavad, et viis kuidas lapsevanemad on oma lapse õppimisel kaasatud, avaldab lapse õpioskusele olulist mõju. Eriti koolivälises keskkonnas. (Harris & Goodall, 2008, lk 277–289)

Lastemuuseumid näevad vaeva, et aidata lastel mängu kaudu õppida. Vajadus suurendada vanemate kaasamist laste muuseumikogemusse on muutunud lastemuuseumite näituste loomisel keskseks tegevuseks, kuna üha suurem hulk kirjandust kinnitab, et laste kasu õppimisele on kõrgem, kui vanemad tegutsevad lastega koos. (Downey et al., 2010) Chicago lastemuuseumis Please Touch viidi läbi külastajate uuring,

milles uuriti vanemate arusaama mängust ja nende rollist lastemuuseumides ning tuvastati kolm peamist takistust vanemate kaasamisel:

- Enamikul vanematest puudub selge arusaam lastemuuseumides mängimisest saadavatest õpikasudest;
- Vanematel puudub kindlustunne ja teadmised selle kohta, kuidas oma lastega lastemuuseumis mängida;
- Lastemuuseumide olemus ja kujundus ei pruugi täielikult julgustada ega hõlbustada vanemate kaasamist. (Downey et al., 2010)

Täiskasvanud saatjate kogemust lastele suunatud muuseumis on uurinud ka Falk ja Dierking. Oma uurimistöös esile toonud, et kolme valdkonna koosmõju määrab muuseumikeskkonna kogemuse täiskasvanud saatja jaoks:

1. Füüsiline kontekst ehk ruum, kus külastaja viibib. Selleks on näiteks muuseumi interjäär ja arhitektuur, valgustus, näitusekujundus, liikumise võimalused jne. Füüsilise ruumi mõju inimese kogemusele võib olla teadvustatud või mittetadvustatud.
2. Sotsioloogiline ja kultuuriline kontekst, mis hõlmab muuseumis toimuvat suhtlust. Suhtlus võib olla külastajate omavaheline või muuseumipersonali ja külastaja vaheline. Samuti läheb suhtluse alla muuseumi visuaalne keel ehk suunavad sildid, museaalide infotahvlid, keelavad ja lubavad sildid.
3. Isiklik kontekst ehk inimese isiklikud hoiakud. See hõlmab külastaja eelteadmisi näituse sisust, üldisest huvist muuseumite vastu ja motivatsioonist, miks muuseumi külastatakse. (Dierking, 2005)

Teadusartiklid toovad välja erinevaid võimalusi, kuidas täiskasvanud saatjaid saaks lastele suunatud muuseumis paremini kaasata, üheks võimaluseks on mitte muuta ekspositsioon liiga interaktiivseks. Heath ja kaasautorid kirjutavad, et näitus, kus on liiga palju interaktiivseid tegevusi, võib pärssida lapse ja täiskasvanud saatja omavahelist suhtlust ja koostööd (Heath, Lehn & Osborne, 2005). Sarnaselt tõdevad ka Tcholl ja Lindgren, kes väidavad, et kuigi mängulised ja visuaalselt atraktiivsed tehnoloogilised lahendused on laste jaoks kaasahaaravad, võivad täiskasvanud saatjad jääda külastusel passiivse pealtvaataja rolli ja ei loo lapsega vestlust kogetu osas (Tscholl & Lindgren, 2016).

Uuringud on näidanud, et täiskasvanud veedavad koos lastega muuseumit külastades vähem aega näitusesaalides ja vähem aega infotahvleid lugedes, kui ilma lasteta muuseumit külastades. Ta teeb ettepaneku, et täiskasvanuid ja lapsi näitusesaalis paremini kaasata on oluline luua võimalus omavaheliseks vestluseks. Näiteks näituse teemasid kajastavad voldikud, mis kätkevad endas ka tegevuse õpetusi ja vestluspunkte, mida saavad laps ja täiskasvanu omavahel arutada. (Tenenbaum et al., 2010)

Oskusest ja vajadusest muuseumis nähtu ja kogetu kohta vestelda on välja toonud ka Tõugu. Nende sõnul mõjutab vestluse oskust ja kvaliteeti lapsevanema enda motiveeritus muuseumikülastusel. Lapsevanemad, kes ise on uudishimulikumad näituse suhtes, oskavad lapsega paremini näituse üle vestelda. Perevaheline vestlusoskus aitab ka lapsevanemal määrata oma lapse teadmisi ja see omakorda mõjutab näituse külastuse tihedust. Nad tõdevad, et lapsevanemad, kes on ise rohkem motiveeritud ja loovad lapsega näituse kohta dialoogi, on tihedamad muuseumikülastajad. (Tõugu, 2021) Oluline, et küsimused mida täiskasvanud lapsele näituse kohta esitavad oleksid avatud, see annab täiskasvanule parema indikatsiooni millisel määral laps näituse sisu mõistis. (Wasik & Hindman, 2013)

Uuringud on näidanud, et täiskasvanute osalemine parendab lapse muuseumi külastust, kuid paljud täiskasvanud ei ole sellest teadlikud samuti võivad muuseumis olla füüsilised, sotsio-kultuurilised või külastaja eelhoiakutest tulenevad takistused, mis vähendavad kooskülastuse kvaliteeti. Täiskasvanud saatja kaasatust on võimalik muuta muuseumi poolt, luues selleks paremad tingimused.

2. TÄISKASVANUD KÜLASTAJA MIIAMILLA LASTEMUUSEUMIS

2.1. Ülevaade Lastemuuseum Miiamillast ja uuringu kirjeldus

Uuringu eesmärk on uurida täiskasvanud saatjate kaasatust Miiamilla Lastemuuseumis ning teha ettepanekuid kuidas laste ja nende saatjate vahelist koostegutsemist muuseumis arendada.

Lastemuuseum Miiamilla asub Tallinnas ja on üks seitsmest Tallinna Linnamuuseumi filiaalist. Lastemuuseum Miiamilla peamiseks tegevuseks on pakkuda lastele ja peredele loodud mängulist keskkonda, kus kogeda ja mängida. Lisaks korraldatakse majas lastele suunatud üritusi, renditakse ruume laste sünnipäevade ja muude ürituste pidamiseks ning viiakse läbi haridusprogramme koolidele ja lasteaedadele mitteformaalse õppimise kaudu.

Lastemuuseum asub ajaloolises Kadrioru Lastepargi peahoones. 1936–1937 Alar Kotli ja Villem Seidra projekti järgi valminud maja oli ka algselt mõeldud lastele kasutamiseks. Lastemuuseum Miiamilla on oma nime saanud Joyce Lankester Brisley raamatusarja peategelase nime järgi, kui lastemuuseum asus veel Kalamajas. Fuajees asub muuseumipood, kus on võimalik erinevaid meeneid kaasa osta. Muuseumis asub ka pannkoogikohvik “Kooker”, mis rendib muuseumipinda, aga on eraldi seisev. Lastemuuseumi peamine sihtrühm on lastega pered. Muuseumi põhinäitus on suunatud lastele vanuses 1–11 eluaastat. Lastemuuseumi peamine külastaja 2–7 aasta vanune laps koos vanema või vanavanemaga. Põhilised muuseumikülastajad on eestlased ja vene keelt kõnelevad eestimaalased. Suveperioodil käib külalisi ka Soomest, Lätist, Rootsist ja Saksamaalt. (J. Meresmaa-Roos suuline vestlus 28.01.2024).

2024 aasta alguses valmis Lastemuuseum Miiamillas uus püsiekspositsioon. Avatud ekspositsiooni teemavalikul oli suurim eesmärk mõelda, mis muudab maailma paremaks ja mida meie saame selle heaks teha. Tänapäevases ühiskonnas on ühene vastus selleks empaatia, mis toetab erinevuste mõistmist, situatsioonide mõtestamist ja üksmeelsust. Sotsiaalseid oskusi toetavas ekspositsioonis ja muuseumi teemaruumides suunatakse *hands on* ja *minds on* kogemuse ning aktiivõppe metoodika kaudu kogema, kuidas tulla toime oma põhitunnetega, mõista teiste inimeste emotsioone, tajuda ümbrust, elukohti ja väliskeskkonda, käivitada vaba mäng ja loovus. Muuseumi eksponaadid on peaaegu kõik mängulised, need on mõeldud katsumiseks ja mängimiseks laste ja täiskasvanutele. Mueaalid mida katsuda ei tohi on pandud klaasi taha. Uue ekspositsiooni ideede kogumisse on kaasatud lapsi, lastepsühholoogi ja vanemahariduse spetsialisti. (Lastemuuseum Miiamilla, n.d.)

Muuseumi külastavad lapsed koos täiskasvanud saatjaga, lapsed alates 7-aastasest saavad muuseumi ka iseseisvalt külastada. Näituse eesmärk on toetada lapse arengut läbi mitteformaalse õppe. Kuid siinkohal on oluline kaasata ka täiskasvanud saatjad, kelle varasem roll on muuseumis jäänud pigem passiivseks. Keskkond on lapsele intuiitivne, aga vanem ei oska selles orienteeruda. Uuringu tulemusena võiks selguda, milliseid muudatusi ja parendusi peaks muuseum tegema, et kaasata täiskasvanuid rohkem osalema. (J. Meresmaa-Roos suuline vestlus 28.01.2024).

Antud küsitlus on mõeldud täitmiseks kõigile täiskasvanud saatjatele, kes külastavad Miiamilla Lastemuuseumi. Täiskasvanud saatja võib olla lapsevanem, vanavanem, muu pereliige või hoidja. Küsitlus ei hõlma lasteaiaõpetajaid ja kooliõpetajaid, kes viibivad muuseumis töökohustuste raames. Üldkogumi moodustavad kõik täiskasvanud saatjad, kes on nõus ankeeti täitma. Valimiks on 52 inimest. Töö autor kitsendas uuringut, keskendudes eestlastest külastajatele.

Töö autor kasutab uuringu tegemisel kvantitatiivset uurimismeetodit, sest see võimaldab saada ülevaate uuritavast vastuseid analüüsides, tuua välja nende arvude taga olevate väärtuste omavahelist seotust ja teha nendest lähtuvalt järeldusi. Lisaks võimaldab piisavalt suure vastajate hulgaga kvantitatiivne uuring üldistada saadud tulemusi üldkogumile. (Õunapuu, 2014, lk 54–55) Autor kasutab uuringu läbiviimiseks ja andmete kogumiseks struktureeritud paberil ankeetküsimustikku. Lisaks struktureeritud

küsimustele kasutati ka avatud vastusega küsimusi, et uuringus osalejad saaksid avaldada enda arvamust ja mõtteid (Õunapuu, 2014, lk 159). Ankeetküsimustiku avatud vastustega küsimuste tulemusi saab sisuliselt analüüsida, koondades sarnase sisuga vastused. (Lagerspetz, 2017, lk 171).

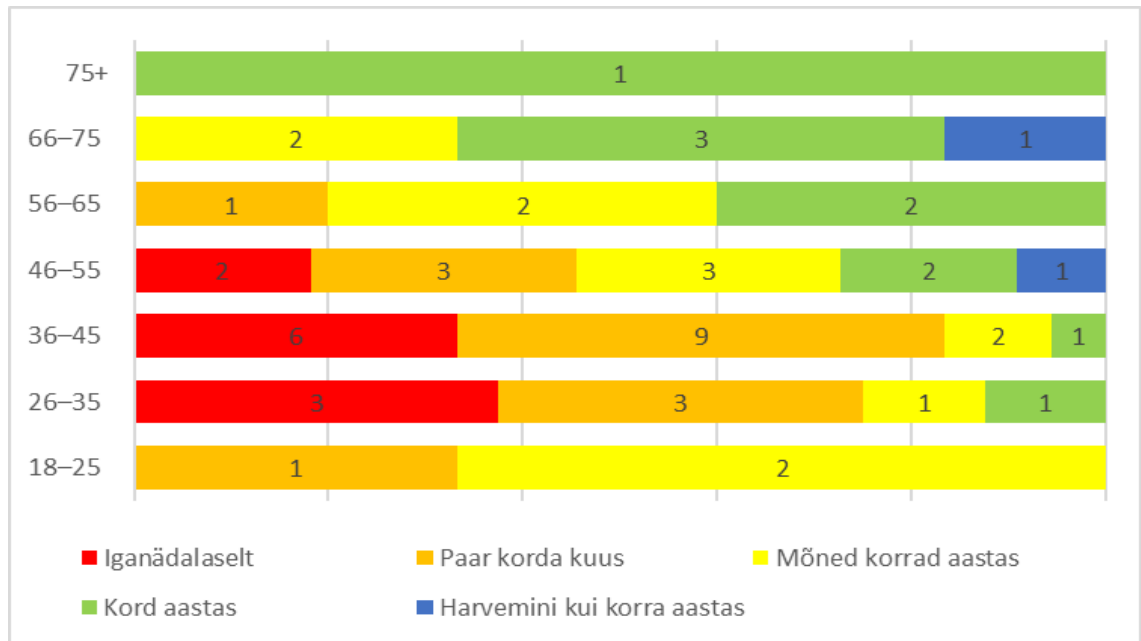
Küsitlusankeet (lisa 1) koosnes 17 valikvastustega küsimusest, mis olid esitatud väidetena ja kolmest avatud vastusega küsimusest. Küsimused esitati teemarühmade kaupa ja valikvastustega väidete puhul kasutas autor 5-pallilist Likert'i skaalat, kus vastusevariandid olid esitatud olulisuse järjekorras: väga nõus; nõus; nii ja naa; pigem ei nõustu; üldse ei nõustu. Likert'i skaala puhul saab vastaja väljendada oma hoiakuid lähtudes etteantud vastusevariantidest (Õunapuu, 2014, lk 166). Ankeetküsitluse vastuseid on võimalik mõõta arvuliselt ja avatud küsimuste puhul koondada sisuliselt sarnased vastused (Lagerspetz, 2017, lk 170–171; Pine II & Gilmore, 1998). Uuringu tulemusi analüüsiti statistilise andmeanalüüsimeetodiga kasutades programmi Google Forms, kuhu koondati vastused ja MS Excelit arvutuse- ja visualiseerimise vahendina. Küsitlus viidi läbi märtsi- ja aprillikuu 2024, kokku 9 päeva jooksul.

Ankeetküsimustiku sisulisel ettevalmistamisel ja küsimuste struktureerimisel lähtuti koostatud teooriale (vt lisa 2) ning muuseumi juhataja poolt antud sisendile. Tegemist on sihipärase ehk eesmärgipärase valimisega, sest töö autor on teadlikult valinud uuritavad, kes sobivad üldkogumit hästi esindama. Töö autor peab vajalikuks, et vastaja täidaks ankeedi kohapeal paber kandjal, ajal kui nende külastuskogemus veel kestab, et ankeeditäitja kogemus oleks värske ja adekvaatne.

2.2. Uuringu tulemused ja analüüs

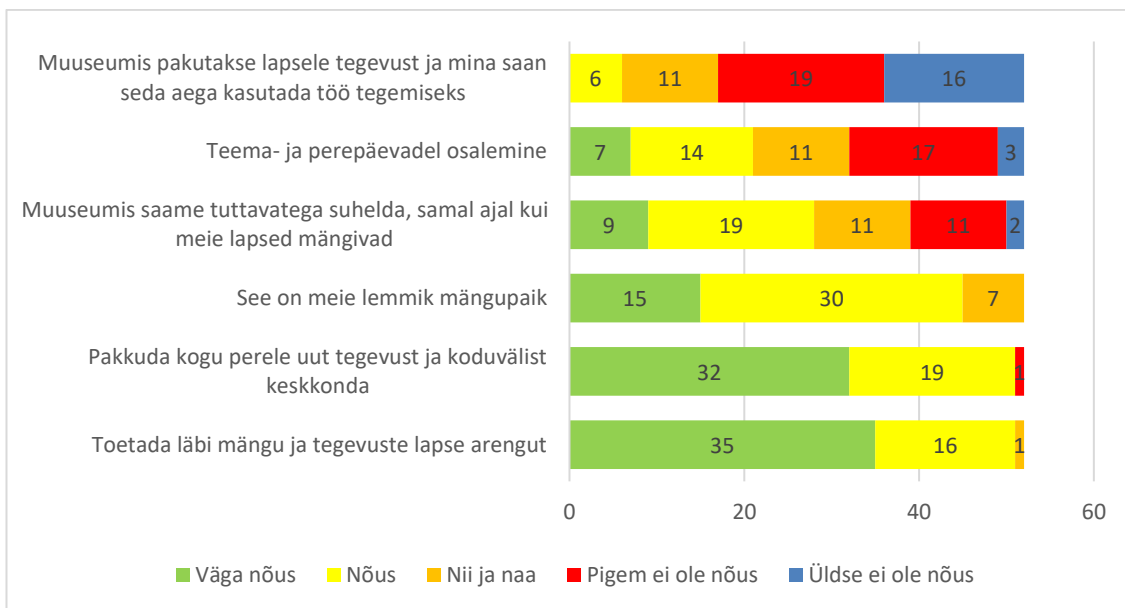
Järgnevalt on välja toodud uuringu tulemused. Kõik peatükis esitatud joonised on uuringu tulemuste põhjal autori koostatud. Ankeedile vastas täiesulatuses 52 inimest, 9 inimest on ankeedi täitmise pooleli jätnud. Küsitluse läbiviimine on olnud mõnel määral raskendatud, kuna muuseumi täituvus on olnud kõrge ning paljud täiskasvanud saatjad on keeldunud ankeedile vastamast, kuna lapsega tegelemine on nõudnud rohkem tähelepanu. Nädala sees, kui muuseumi täituvus on madalam, on küsitluse vastamine olnud tulemuslikum.

Vastajate vanuserühm on määratud vahemikus 18–elusaastat kuni 75+ eluaastat. Kõige suurem enamus vastajaid märkisid vanuseks 36–45 elusaastat. Kõige vähem oli esindatud vanuserühm 18–25 ja 75+ vanused külastajad. Uuringust selgus, et külastajad, kes on alla 55–eluaasta on tihedamad muuseumikülastajad, kui need kelle vanus on kõrgem. Muuseumi külastatakse keskmiselt paar korda aastas.

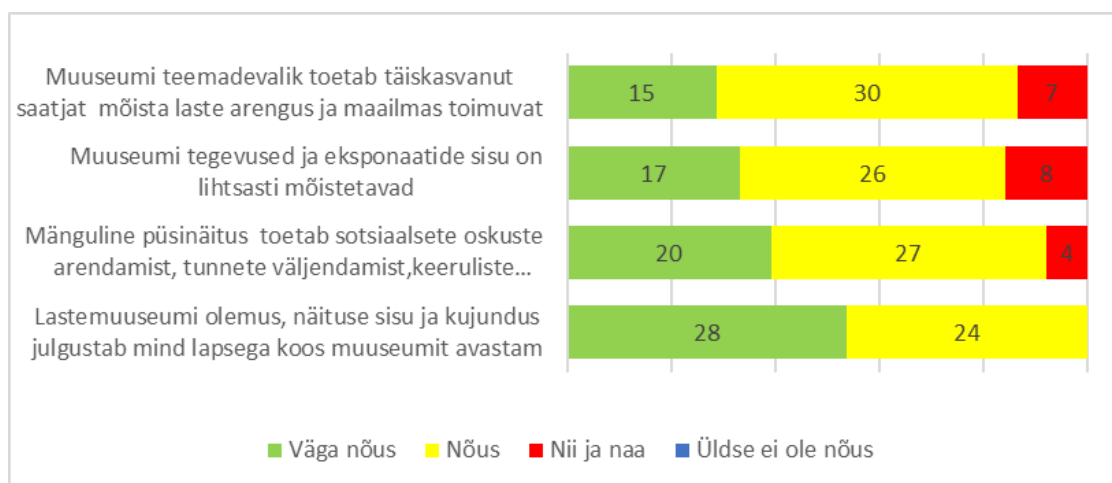
Joonis 1. Vanuserühmade külastuse sagedus (n=52)

Küsitluse järgmises osas esitati väited, millega sai ankeedi täitja vastata Likert'i skaalal, mis osas ta antud väitega nõustub. Küsimusele „Mis on Teie külastuse põhieesmärk?“ esitati kuus väidet. Vastustest selgub, et peamine külastuse eesmärk on soov toetada läbi mängu ja tegevuste lapse arengut ning pakkuda kogu perele uut tegevust ja koduvälist keskkonda. Paljud vastajad peavad muuseumi oma lapse lemmik mängupaigaks. Samuti nõustuti väidetega, et külastuse eesmärgiks on suhelda tuttavatega ning osaleda teemapäevadel. Üldiselt ei olnud vastajad nõus, et viibivad muuseumis eesmärgiga tööd teha samalajal kui nende lapsed muuseumi avastavad.

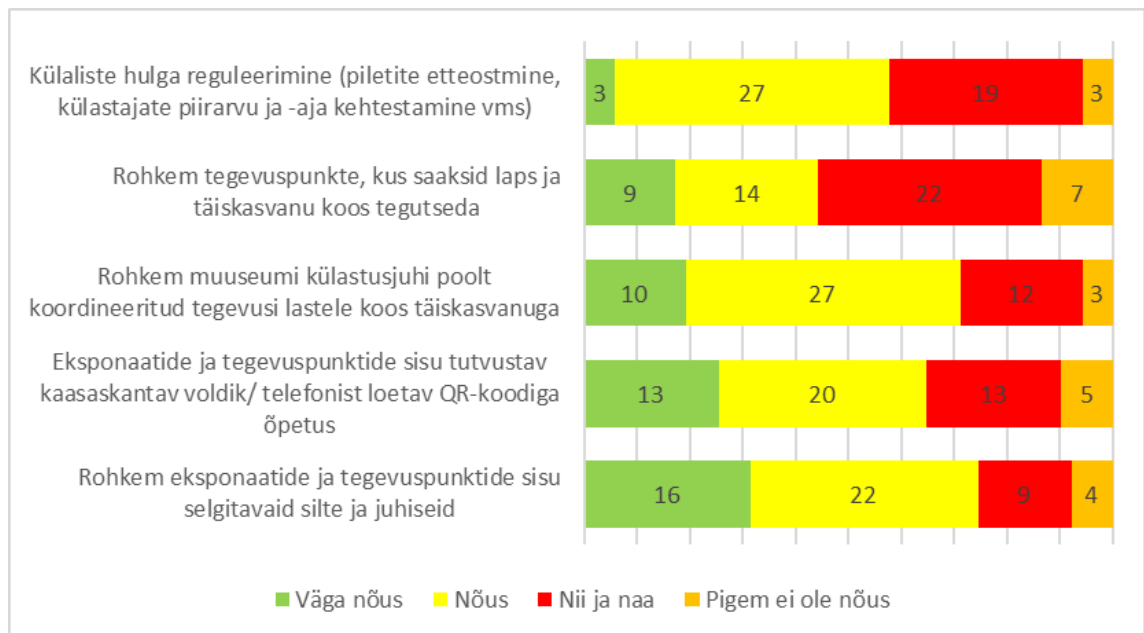
Joonis 2. Külastuse põhieesmärk (n=52)

Alljärgneval joonisel on välja toodud väideteplokk, mille eesmärk oli aru saada täiskasvanud saatja kogemusest muuseumis. Kõige enam nõustuti väitega, mis kirjeldab muuseumi füüsilist ruumi, mida peetakse julgustavaks lapsega koos muuseumi avastamiseks. Kaheksa inimest on välja toonud, et muuseumi tegevused ja eksponaadite sisu mõistetakse „nii ja naa“. Ühegi väite vastuseks ei märgitud „üldse ei ole nõus“, millest võib järeldada, et täiskasvanud saatjate kogemus muuseumi külastamisel on positiivne. Siinkohal ei tule esile trendi, kas muuseumi kogemus erineb kuidagi nooremate ja vanemate vanuserühmade poolt või püsiküllastjate või harvemini küllastavate inimeste poolt.

Joonis 3. Täiskasvanud saatja kogemus Lastemuuseum Miiamillas (n=52)

Küsitluse viimased väideteplokis uuriti, mida saaks muuseum omalt poolt teha, et muuta täiskasvanud saatja jaoks külastus paremaks. Vastajad arvavad, et muuseumis võiks olla rohkem tegevuspunkte, kus vanem ja laps saaksid koos tegutseda. Paljud vastajad sooviksid rohkem külaliste hulga ja muuseumis viibimise aja reguleerimist. Rohkem selgitavaid silte ja juhiseid sooviksid näha nii korduv, kui ka esmakülastajad, olenemata vanuserühmast. Sama trend kehtib ka tegevuspunkte ja eksponaate tutvustava voldiku või QR-koodi kohta. Üldiselt soovitakse ka rohkem kogeda tegevusi, mida viib läbi külastusjuht.

Joonis 4. Kuidas saab muuseum parendada täiskasvanud saatja kogemust (n=52)

Ankeedi viimane osa koosnes kolmest avatud küsimusest, mille kohta teeb autor sisulised üldistused. Avatud küsimustele vastasid kokku 28 inimest 52-st. Üldistavalt toodi välja vastuseks küsimusele „Milliseid lisavõimalusi võiks muuseum veel pakkuda (nt lühiloengud täiskasvanutele, hoovitegevused)“ soovi hoovitegevuste järele, lühiloenguid täiskasvanutele ning erinevaid hobitegevusi üle 5-aastastele lastele.

Küsimusele „Palun kirjutage, milliseid vajadusi või puudusi lastega muuseumi külastamisel saate välja tuua?“ toodi välja mitmel korral rahulolematust muuseumi lahtiolekuaegadega. Kirjutati, et muuseum suletakse tööpäevadel liiga vara ning töötavad

vanemad ei jõua lapsega pärast tööd muuseumisse. Mitu vastajat mainis, et uues ekspositsioonis pole silte, mis kirjeldaks eksponeeritud kogusid ehk museaale. Mainiti, et lapsed küsivad museaalide ja eksponaatide kohta palju küsimusi ning kui need pole kirjeldusega on raske lapsele vastatada. Samuti kõlasid läbi kaebused, et nädalavahetusteti on muuseum liiga täis ning lapsekäru jaoks pole hoiukohta siseruumides. Mitu esmakülastajat sattusid segadusse, kus asuvad tualettruumid, teised näituseruumid ja millised on võimalused külastada tähetorni.

Viimasele avatud küsimusele „Mis teile Lastemuuseum Miiamilla külastamisel kõige enam meeldis? üldistavalt vastati, et muuseum on väga lapsesõbralik, mõnus, turvaline keskkond, toodi välja ka sõbralikku teenindust. Kirjutati ka, et muuseumis on piisavalt tegevusi ja ruumiliste lahendustega ollakse rahul.

Kvantitatiivses ankeetküsitlusele vastas kokku 52 inimest. Kokkuvõtlikult võib öelda, et põhiline muuseumikülastaja on alla 55-aastane ja muuseumikülastuse eesmärgiks on toetada lapse arengut. Avatud vastustega küsimustele vastas 28 inimest, kelle tagasiside muuseumile oli üldiselt positiivne.

2.3. Järeldused ja ettepanekud täiskasvanud saatjate kaasamiseks Miiamilla Lastemuuseumis

Käesolevas alapeatükis võrreldakse Miiamilla Lastemuuseumi külastanud täiskasvanud saatjate seas läbiviidud uuringu tulemusi varasemates teadusartiklites kirjeldatud tulemuste ja seisukohtadega. Läbiviidud uuringu tulemuste järelduste alusel tehakse ettepanekud täiskasvanud saatjate kaasamiseks Lastemuuseum Miiamillas.

Muuseumis viidi läbi kvantitatiivne ankeetküsitlus, millele vastas 52 täiskasvanud saatjat. Ankeet oli jagatud kolme ploki: esimeses peatükis küsiti vastaja vanuserühma, külastuse tihedust ja külastuse põhieesmärki, teises plokis uuriti täiskasvanu kogemust muuseumis ja kolmandas plokis sooviti teada saada, mida muuseum saaks teha parema kogemuse loomiseks.

Uuringud näitavad, et lasteaerengu jaoks on oluline mängiline keskkond nagu lastemuuseum, mis pakub mitteformaalset haridust. Lastemuuseum kui üks

mitteformaalse õppe keskkondadest on potentsiaalselt kasulik õppekeskkond (Tan et al., 2021). Sellega nõustuvad ka peaaegu kõik täiskasvanud saatjad, kes märkisid muuseumikülastuse põhieesmärgiks, et soovivad läbi mängu ja tegevuste toetada lapse arengut. Mitteformaalsed õpikeskkonnad on olulised kontekstid maailma, objektide ja inimestega tutvumiseks, suhestumiseks ning suhtlemiseks (Callanan, 2012). Sotsiaalseaspekti muuseumikülastamisel tõi välja üle poole vastajatest, kelle külastuse eesmärk on suhelda tuttavatega samaajal kui nende lapsed omavahel mängivad.

Täiskasvanud saatjate kogemust muuseumis ja soovi olla tegevustesse kaasatud mõjutavad mitmed aspektid. Dierking toob välja, et kogemust mõjutavad füüsiline ruum ehk muuseumi arhitektuur, sisekujundus, ekspositsioonikujundus, liikumisvõimalused, valgus jne. Samuti sotsioloogiline ja kultuuriline kontekst, mis hõlmab suhtlust muuseumitöötajate ja teiste külalistega ning isiklik kontekst, mis hõlmab inimeste isiklike hoiakuid. (Dierking, 2005) Küsitluses selgus ülekaalukalt, et muuseumi sisu ja füüsilise ruum innustab külastajat muuseumi avastama. Siinkohal on oluline välja tuua, et enam kui pooled vastajad, pidasid oluliseks lisada muuseumiruumidesse rohkem selgitavaid silte ja juhiseid. Avatud vastustes toodi välja, et mõned külalised ootaksid muuseumi külastusjuhi poolt paremat informatsiooni jagamist muuseumisse sisenedes. Rohkem kui pooled vastajad soovisid, et muuseumis oleks rohkem külastusjuhi poolt läbiviidud tegevusi, milles saavad osaleda lapsed koos täiskasvanutega. Seoses isiklike hoiakutega vastasid rohkem kui pooled, et nende jaoks on muuseumi tegevused ja eksponaatide sisu mõistetav.

Tscholl ja Lindgren kirjutavad, et kuigi mängulised, visuaalselt atraktiivsed ja interaktiivsed eksponaadid võivad lastele meeldida, võib see tähendada, et vanemad jäävad passiivse pealtvaataja rolli ega hakka looma lastega vestlust nende eksponaatide kohta (Tscholl & Lindgren, 2016). Uuringus Miiamilla Lastemuuseumis tuleb välja, et täiskasvanud saatjad sooviksid rohkem eksponaate, kus laps ja vanem saaksid koos tegutseda.

Uuringus ei käsitletud eraldi täiskasvanud saatjate ja laste omavahelist vestlusoskust muuseumi teemade üle, mille tähtsust on välja toonud mitmed autorid nagu Tõugu, Wasik ja Hindman. Töö autor pidas täiskasvanud saatjate vestlusoskust oma hoolealustega

isiklikuks küsimuseks, kuid lisab eksponaatide üle vestlemist puudutava väjundi ettepanekute alla.

Avatud küsimuste plokis kerkis kõige enam esile positiivne, enamik vastajad peab muuseumit toredaks, turvaliseks ja mõnusaks keskkonnaks, kus on hea erivanustes lastel mängida. Kuid välja toodi ka, et muuseumi lahtioleku ajad võiksid tööpäevadel olla pikemad. Muuseum suletakse kell 18.00 ning töötavad vanemad ei jõua siis enam tulla koos lastega muuseumisse. Samuti kirjutas mitu vastajat, et nad ei saanud täpselt aru, kuhu suunas muuseumis liikuda saab, kuna maja on piklik ja kitsas, kulgeb ühest ruumist teise. Väga paljud vastajad ei olnud teadlikud, et muuseumimaja taga õues on ka välinäitus. Samuti mainiti, et sooviksid külastusjuhilt rohkem juhiseid maja kohta, eriti esmakülastajad.

Tuginedes läbiviidud uuringu tulemustele ja järeldustele teeb töö autor Lastemuuseumile Miiamilla järgmised ettepanekud.

Ettepanekud täiskasvanud saatjate kaasamiseks Miiamilla Lastemuuseumis:

- Koostada majakaart täiskasvanud saatjatele, mis sisaldab maja ja majataguse hoovi kaarti, kaardil on märgitud lisaks näituse ruumidele ka tualettruumid ning millises suunas majas liikuda saab. Külastuse alguses tutvustab külastujuht täiskasvanud saatjale majakaardi funktsiooni. See aitab külastajatel paremini orienteeruda ning suunab külastajad pärast külastust muuseumihoovi välinäitusele. Küsitluses selgus, et paljud ei teadnud, kuhu suunas muuseumis liikuda või külastada ka muuseumi tagahoovis olevat välinäitust. Illustreeritud majakaardil on välja toodud näituse tegevuspunktid ja nende sisu. Eksponaadid on kaardil märgistatud ja nende sisu on lühidalt lahti kirjutatud, et täiskasvanud saatja mõistaks, miks on see lapse arengu kohapealt oluline seda ekspositsiooni kogeda. Näiteks eksponaadi „Riidekapp“ kõrvale on kaardil kirjutatud lühike selgitus, et siin saab laps kogeda oma emotsioone, pannes selga erinevad „tujukelibid“ annab see võimaluse mõista oma emotsioone ja nende raskust läbi riietevahetuse. Downey väitel puudub vanematel selge arusaam lastemuuseumides mängimisest saadavatest õpikasudest (Downey et al., 2010). Illustreeritud ja näituse kohta informatsiooni jagav kaart saab parendada täiskasvanute teadlikkust kasuteguritest, mida erinevad eksponaadid lapse arengule võivad pakkuda.

- Pikendada tööpäevadel muuseumi lahtiolekuaega. Praegu on muuseum avatud nädala sees T–R 12.00–18.00. Kui see ei ole võimalik, siis katsetada hoida muuseum kauem lahti ühel tööpäeval nädalas. Uuringus selgus, et mõned vastajad sooviksid pikemaid lahtiolekuaegasid, mis sobiksid paremini töötava vanema graafikuga, siis jõuavad vanemad tulla muuseumisse ka pärast tööpäeva lõppu.
- Lisada museaalidele (konkreetselt kogudest pärit museaalid, mis on klaasi taga) selgitavaid silte ja informatsiooni. Kuigi mängulised, visuaalselt atraktiivsed ja tehnoloogiliselt uudsed eksponaadid võivad lastele meeldida, võib see tähendada, et vanemad jäävad passiivse vaataja rolli ega lasku lastega vestlusesse nende eksponaatide kohta (Tõugu, 2021). Muuseumid annavad külastajatele võimaluse suhelda teemadel, mida nad igapäevaelus ilmtingimata ei aruta, kuid alati inimesed seda võimalust ei kasuta ja eriti laste puhul võib sel juhul nähtu ning kogetu jääda läbi mõtestamata, mistõttu nad midagi uut ei õpi. Kui kõik museaalid oleksid sildistatud, võiks see pakkuda lapse ja täiskasvanud saatja vahel vestlust. (Tenenbaum et al., 2010) Näiteks „Vaata, milline nägi minu ajal välja videomängija“!
- Lisada interaktiivsetele eksponaatidele julgustavad sildid, et rohkem kaasata ka täiskasvanuid neid lapsega koos kogema. Näiteks ekponaadi juurde „Voodi“ lisada silt „Ära karda, voodi peale võib tulla ka täiskasvanu!“ Kuna püsinäituse kujundus on väga lapsesõbralik, võib täiskasvanu hoiduda nende kasutamisest ja ise katsumisest, kuna võib karta, et need on ainult lastele mõeldud ja ei kannata suure inimese raskust.
- Luua eksponaatide tegevuspunktide läbimise mäng. Paberkujul mängu eesmärk on koguda punkte iga ettenähtud tegevuse eest. Mäng on mõeldud koos lahendamiseks lastele ja täiskasvanutele, tegevuspunkte läbitakse koos. Näiteks on tegevuspunktis ülesandeks „Lugege üksteisele unejuttu“, „Müüge üksteisele kümme kommi“ või „Sõidke võidu ralli“. Mängu saab kaasa võtta muuseumikassast. Mängu läbides võib muuseumi külastusjuht premeerida osalejaid muuseumikleepsu, rinnamärgi vms. Mängu kujul koostegutsemine on lapse jaoks põnev ja
- Korraldada üritustesari „Lapsed õpetavad vanemad mängima“. Ürituse sisuks on kutsuda muuseumisse täiskasvanud saatjad ja lapsed. Külastujuhid on ettevalmistanud tegevused ja näitavad eeskujuga, kuid tegevuste läbiviimise rolli saavad endale lapsed. Tegevusteks võib olla näiteks „Õpeta vanemale, kuidas olla koer“ või „Oleme maadevastajad“. Ürituse suurem eesmärk on õpetada täiskasvanutele, kuidas

lapsega mängida ja julgustada neid olla vabam ja avatum mängulisele tegevusele, kuna üritusel osalevad ka teised täiskasvanud ja külasjuhid, võib vanem tunda ennast vabamalt tehes lapselikke tegevusi.

- Lisada muuseumi kodulehele olulist eelinformatsioon lastemuuseumi näituse kohta, et vanamad oleksid teadlikumad, et tegemist ei ole tavapärase muuseumiga vaid, et muuseum on ülesehitatud mängulisel ja koostegutsemist soosival põhimõttel. Kodulehel võiks olla õpetused või näidismängud, kuidas lapsega koos muuseumis või kodus mängida saaks.

Läbiviidud uuringu tulemuste kokkuvõttena arvab töö autor, et antud uuring oli asjakohane ja läbi esitatud väidete ja avatud küsimuste vastuste saadi ülevaade, millised on võimalused täiskasvanud saatjate kaastuse suurendamiseks. Töö autori tehtud ettepanekud ja vastajate tehtud soovitude kasutuselevõtmine suurendab täiskasvanud saatjate kaasatust Miimilla Lastemuuseumis.

KOKKUVÕTE

Muuseum on oluline asutus, mis seob endas kultuurilise pärandi hoidmist ja haridusliku vabaajaveetmise võimalust. Üha enam on hakatud muuseumide püsinäitustel rõhku panema külastuskogemusele, mis kõnetaks kõiki muuseumi sihtrühmi. Lastele suunatud muuseumid on muutunud üha interaktiivsemaks ja laste sõbralikumaks.

Käesoleva aasta alguses avati pika ajalooa Miiamilla Lastemuuseumis uus püsinäitus. Näituse “Laste maailmaruumid” keskmes on lapse maailmatunnetus, mis kätkeb empaatiat, teistega arvestamist ja oma emotsioonide tundma õppimist. Püsinäitus loodi koostöös muuseumipedagoogide, lastepsühholoogide ja kasvatusespetidega. Muuseum järgib *hands on* põhimõtet, kus laps saab ise kõike katsuda ja avastada. Näituse loomisel seati eesmärgiks, et täiskasvanud saatjal on muuseumi külastusel aktiivne roll. Töö teoreetiline osa toob välja, et muuseumid on oluline asutus mitteformaalse hariduse pakkumisel. Samuti käsitles teooria ka lapsevanema võimalikke takistusi lapsega muuseumikülastusel. Lapsevanemad on olulised suunajad ja eeskujud, kui lapsevanem ise motiveeritud muuseumit külastama, annab see paremad võimalused lapsel näitusest aru saada. Muuseumid ise saavad läbi loodud keskkonna ja külastajaga suhtlemise luua paremad eeldused, et täiskasvanud saatja oleks külastusel kaasatud.

Töö autor viis läbi struktureeritud küsitluse, paber kandjal ankeedi läbi. Küsitlusele vastas kokku 52 respondenti. Kokkuvõtlikult selgus uuringutulemustest, et täiskasvanud saatjate põhieesmärgiks muuseumikülastamisel on pakkuda lapse arengut toetavat keskkonda, muuseum pakub koduvälist keskkonda ja võimalust suhelda tuttavatega samal ajal kui lapsed mängivad. Vastajad soovivad muuseumisse rohkem selgitavaid silte, lisategevusi mida viib läbi külastusjuht ja tegevuspunkte, kus saab laps ja vanem koostegutseda. Töö autor arvab, et saavutas lõputöö eesmärgi.

Töö autor tegi ettepanekud, kuidas muuseumis paremini lapsi ja täiskasvanud saatjaid koos tegutsema panna, julgustades täiskasvanut saatjat. Peamiseks ettepanekuks on luua

illustratiivne majakaart, mis hõlmab endas majaruumide kaarti ja infot eksponaatide sisu kohta, mis selgitab täiskasvanule kuidas antud eksponaat lapse arengut toetab. Lisaks tegi autor ettepaneku pikendada muuseumi lahtiolekuaegasid, et nädala sees jõuaksid töötavad vanemad lapsega koos muuseumisse. Samuti peab autor oluliseks lisada museaalidele sildid ning vestlust julgustavad küsimused, mis tekitaks vanema ja lapse vahel vestlust antud ekponaatide üle. Töö autor tegi ettepaneku luua muuseumi tegevuspunkte hõlmava mängu, mida saab koos täiskasvanuga läbida, et hoida lapsevanemat näitusel kaasatuna. Samuti lisada kodulehele lisainfot, mis saab täiskasvanut ettevalmistada enne muuseumi tulekut ning korraldada üritustesari, mille eesmärk on õpetada vanemaid koos lapsega mängima ja lasta neil olla mängujuht.

Töö autor soovib teemat edasi uurida teistes Eesti muuseumites. Miiamilla Lastemuuseumi püsinäitus on loodud arvesse võttes just lapsi. Kuid enamus muuseumites on näitused suunatud täiskasvanutele, teatud tegevustega lastele. Pöörates tähelepanu laste ja täiskasvanute koos tegutsemisele, saaks pakkuda täisväärtuslikku külastuskogemust kõigile muuseumikülastajatele. Töö autor soovib Miiamilla Lastemuuseumis ellu viia tehtud ettepanekud. Need toetavad muuseumi püsinäituse loomisel võetud eesmärki ja ka Tervise Arengu Instituudi eesmärki lasta lastel mängu juhtida.

Töö autor soovib tänada lõputöö juhendajat Tiina Tamme, kes aitas tööle anda suuremat pilti ja põrgatada ideid ettepanekute osas. Samuti soovib autor tänada Miiamilla Lastemuuseum kollektiivi toetava ja innustava praktikakogemuse eest.

VIIDATUD ALLIKAD

- Andre, L., Durksen, T., & Volman, M. L. (2017). Museums as avenues of learning for children: A decade of research. *Learning Environments Research*, 20(1), 47–76. <https://doi.org/10.1007/s10984-016-9222-9>
- Antón, C., Camarero, C., & Garrido, M-J. (2018). Exploring the experience value of museum visitors as a co-creation process. *Current Issues in Tourism*, 21:12, 1406–1425. <https://doi.org/10.1080/13683500.2017.1373753>
- Brajčić, M., & Kuščević, D. (2022). Museum as a Place of Informal Learning. *Revija Za Elementarno Izobraževanje*, 15(Spec. Iss.), 27–40. <https://doi.org/10.18690/rei.15.Spec.Iss.27-40.2022>
- Callanan, M. A. (2012). Conducting Cognitive Developmental Research in Museums: Theoretical Issues and Practical Considerations. *Journal of Cognition and Development*, 13(2), 137–151. <https://doi.org/10.1080/15248372.2012.666730>
- Carr, M., Clarkin-Phillips, J., Soutar, B., Clayton, L., Wipaki, M., Wipaki-Hawkins, R., Cowie, B., & Gardner, S. (2018). Young children visiting museums: Exhibits, children and teachers co-author the journey. *Children's Geographies*, 16(5), 558–570. <https://doi.org/10.1080/14733285.2018.1480750>
- Dierking, L. D. (2005). Lessons without limit: How free-choice learning is transforming science and technology education. *História, Ciências, Saúde-Manguinhos*, 12(suppl), 145–160. <https://doi.org/10.1590/S0104-59702005000400008>
- Downey, S., Krantz, A., & Skidmore, E. (2010). The Parental Role in Children's Museums. *Museums & Social Issues*, 5(1), 15–34. <https://doi.org/10.1179/msi.2010.5.1.15>
- Falk, J. H., Moussouri, T., & Coulson, D. (1998). The Effect of Visitors' Agendas on Museum Learning. *Curator: The Museum Journal*, 41(2), 107–120. <https://doi.org/10.1111/j.2151-6952.1998.tb00822.x>

- Harris, A., & Goodall, J. (2008). Do parents know they matter? Engaging all parents in learning. *Educational Research*, 50(3), 277–289.
<https://doi.org/10.1080/00131880802309424>
- Heath, C., Lehn, D. V., & Osborne, J. (2005). Interaction and interactives: collaboration and participation with computer-based exhibits. *Public Understanding of Science*, 14(1), 91-101.
- Jagušt, T., Botički, I., & So, H. -J. (2018). A review of research on bridging the gap between formal and informal learning with technology in primary school contexts. *Journal of Computer Assisted Learning*, 34(4), 417–428.
<https://doi.org/10.1111/jcal.12252>
- Lagerspetz, M. (2017). Ühiskonna uurimise meetodid. Sissejuhatus ja väljajuhatus. TLÜ Kirjastus. Tallinn 2017
- Maher, J.K., Clark, J., & Motley, D.G. (2011). Measuring Museum Service Quality in Relationship to Visitor Membership: The Case of a Children's Museum. - *International Journal of Arts Management*, 3(2), 29–42.
- Massarani, L., Norberto Rocha, J., Scalfi, G., Silveira, Y., Cruz, W., & Lage Dos Santos Guedes, L. (2021). Families Visit the Museum: A Study on Family Interactions and Conversations at the Museum of the Universe – Rio de Janeiro (Brazil). *Frontiers in Education*, 6, 669467. <https://doi.org/10.3389/educ.2021.669467>
- Museum Definition* (2022, August 24).
<https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/museum-definition/>
- Polinsky, N., Pagano, L. C., Acosta, D. I., Haden, C. A., & Uttal, D. H. (2023). Spatial language in families' conversational reflections about museum experiences. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 86, 101539.
<https://doi.org/10.1016/j.appdev.2023.101539>
- Povis, K. T., & Crowley, K. (2015). Family Learning in Object-Based Museums: The Role of Joint Attention. *Visitor Studies*, 18(2), 168–182.
<https://doi.org/10.1080/10645578.2015.1079095>
- Scott, C. (2006). Museums: Impact and value. *Cultural Trends*, 15(1), 45–75.
<https://doi.org/10.1080/09548960600615947>
- Song, L., Golinkoff, R. M., Stuehling, A., Resnick, I., Mahajan, N., Hirsh-Pasek, K., & Thompson, N. (2017). Parents' and experts' awareness of learning opportunities in

- children's museum exhibits. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 49, 39–45. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2017.01.006>
- Taylor, E. K., & Kervin, L. (2022). Parent/Caregiver Perspectives on Children's Play and Learning at a Children's Museum: A Qualitative Descriptive Study. *Journal of Museum Education*, 47(2), 275–285. <https://doi.org/10.1080/10598650.2021.2023312>
- Tan, F., Gong, X., & Tsang, M. C. (2021). The educational effects of children's museums on cognitive development: Empirical evidence based on two samples from Beijing. *International Journal of Educational Research*, 106, 101729. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101729>
- Tark Vanem: juba 10 ühist mänguminutit päevas loob parema suhte kogu eluks* (2021, November 25). <https://www.tai.ee/et/uudised/tark-vanem-juba-10-uhist-manguminutit-paevas-loob-parema-suhte-kogu-eluks>
- Tõugu, P. (2021). Motivation for the Family Visit and On-the-Spot Activities Shape Children's Learning Experience in a Science Center. *Frontiers in Psychology*, 12, 629657. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.629657>
- Wasik, B. A., & Hindman, A. H. (2013). Realizing the Promise of Open-Ended Questions. *The Reading Teacher*, 67(4), 302–311. <https://doi.org/10.1002/trtr.1218>

Lisa 1. Küsitluse ankeet

Hea, külastaja! Palun aita muuta Lastemuuseum Miiamilla külastus veelgi peresõbralikumaks! Alljärgneva küsimustiku eesmärk on mõista täiskasvanud saatjate külastuskogemust ja vajadusi uuenenud muuseumis. Küsimustik on anonüümne ning vastuseid analüüsitakse üldistavalt. Vastamiseks märgi sobiv vastuse variant või kirjuta oma vastus lahtrisse. Küsimustele vastamine võtab aega u 9-12 minutit.

LASTEMUUSEUM MIIAMILLA TÄISKASVANUD SAATJATE KÜSITLUS

1. Palun märkige oma vanuserühm?						
☐ 18–25	☐ 25–35	☐ 35–45	☐ 45–55	☐ 55–65	☐ 65–75	☐ 75+
2. Kui tihti külastate Lastemuuseumit Miiamilla?						
☐ Iganädalaselt	☐ Paar korda kuus	☐ Mõned korrad aastas	☐ Kord aastas	☐ Harvemini kui korra aastas		
KÜLASTUSE PÕHIEESMÄRK Palun märkige, mil määral nõustute järgnevate väidetega.						
3. Toetada läbi mängu ja tegevuste lapse arengut.						
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus		
4. Pakkuda kogu perele uut tegevust ja koduvälisest keskkonda.						
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus		
5. Muuseumis saame tuttavatega suhelda, samal ajal kui meie lapsed mängivad.						
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus		
6. Teema- ja perepäevadel osalemine.						
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus		
7. Muuseumis pakutakse lapsele tegevust ja mina saan seda aega kasutada töö tegemiseks						
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus		
8. See on meie lemmik mängupaik.						

Lisa 1. järg

☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
TÄISKASVANUD SAATJA KOGEMUS MUUSEUMIS				
Palun märkige iga väite juurde, mil määral nõustute antud väitega.				
9. Muuseumi teemadevalik toetab täiskasvanut saatjat aidates neil paremini mõista laste arengus ja maailmas toimuvat?				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
10. Mänguline püsinäitus toetab sotsiaalsete oskuste arendamist, tunnete väljendamist, ja keeruliste teemade lahendamist.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
11. Muuseumi tegevused ja eksponaatide sisu on lihtsasti mõistetavad.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
Kui ei, palun kirjuta siia, milliste tegevuspunktide või eksponaatide sisu oli keeruline mõista:				
12. Arvan, et lastemuuseumi olemus, näituse sisu ja kujundus julgustab mind lapsega koos muuseumit avastama.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
KUIDAS MUUSEUM SAAB PARENDADA TÄISKASVANUD SAATJA KÜLASTUSKOGEMUST?				
Palun märkige iga väite juurde, mil määral nõustute antud väitega.				
13. Rohkem eksponaatide ja tegevuspunktide sisu selgitavaid silte ja juhiseid.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
14. Rohkem muuseumi külastusjuhi poolt koordineeritud tegevusi lastele koos täiskasvanuga.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus

15. Eksponaatide ja tegevuspunktide sisu tutvustav kaasaskantav voldik/ telefonist loetav QR-koodiga õpetus.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
16. Rohkem tegevuspunkte, kus saaksid laps ja täiskasvanu koos tegutseda.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
17. Külaliste hulga reguleerimine (piletite etteostmine, külastajate piirarvu ja -aja kehtestamine vms).				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
18. Milliseid lisavõimalusi võiks muuseum veel pakkuda (nt lühiloengud lapsevanematele, hoovitegevused jne.)				
19. Palun kirjutage, milliseid vajadusi või puudusi lastega muuseumi külastamisel saate välja tuua?				
20. Mis teile Lastemuuseum Miiamilla külastamisel kõige enam meeldis?				

Lisa 2. Uurimisinstrument viidetega

LASTEMUUSEUM MIIAMILLA TÄISKASVANUD SAATJATE KÜSITLUS

1. Palun märkige oma vanuserühm?						
☐ 018–25	☐ 025–35	☐ 035–45	☐ 045–55	☐ 055–65	☐ 065–75	☐ 075+
2. Kui tihti külastate Lastemuuseumit Miiamilla?						
☐ Iganädalaselt	☐ Paar korda kuus	☐ Mõned korrad aastas	☐ Kord aastas	☐ Harvemini kui korra aastas		
KÜLASTUSE PÕHIEESMÄRK (Tan et al., 2021) Palun märkige, mil määral nõustute järgnevate väidetega.						
3. Toetada läbi mängu ja tegevuste lapse arengut.						
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus		
4. Pakkuda kogu peretele uut tegevust ja koduvälisest keskkonda.						

☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
5. Muuseumis saame tuttavatega suhelda, samal ajal kui meie lapsed mängivad.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
6. Teema- ja perepäevadel osalemine.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
7. Muuseumis pakutakse lapsele tegevust ja mina saan seda aega kasutada töö tegemiseks				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
8. See on meie lemmik mängupaik.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
Mõni muu põhieesmärk, palun kirjuta siia oma vastus:				
TÄISKASVANUD SAATJA KOGEMUS MUUSEUMIS				
Palun märkige iga väite juurde, mil määral nõustute antud väitega.				
9. Muuseumi teemadevalik toetab täiskasvanut saatjat aidates neil paremini mõista laste arengus ja maailmas toimuvat? (Callanan, 2012)				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
10. Mänguline püsinäitus toetab sotsiaalsete oskuste arendamist, tunnete väljendamist, ja keeruliste teemade lahendamist. (Tan et al., 2021)				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
11. Muuseumi tegevused ja eksponaatide sisu on lihtsasti mõistetavad. (Downey et al., 2010)				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
Kui ei, palun kirjuta siia, milliste tegevuspunktide või eksponaatide sisu oli keeruline mõista:				

12. Arvan, et lastemuuseumi olemus, näituse sisu ja kujundus julgustab mind lapsega koos muuseumit avastama. (Downey et al., 2010)				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
KUIDAS MUUSEUM SAAB PARENDADA TÄISKASVANUD SAATJA KÜLASTUSKOOGEMUST? (Dierking, 2005) Palun märkige iga väite juurde, mil määral nõustute antud väitega.				
13. Rohkem eksponaatide ja tegevuspunktide sisu selgitavaid silte ja juhiseid.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
14. Rohkem muuseumi külastusjuhi poolt koordineeritud tegevusi lastele koos täiskasvanuga.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
15. Eksponaatide ja tegevuspunktide sisu tutvustav kaasaskantav voldik/ telefonist loetav QR-koodiga õpetus.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
16. Rohkem tegevuspunkte, kus saaksid laps ja täiskasvanu koos tegutseda.				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
17. Külaliste hulga reguleerimine (piletite etteostmine, külastajate piirarvu ja -aja kehtestamine vms).				
☐ Väga nõus	☐ Nõus	☐ Nii ja naa	☐ Pigem ei ole nõus	☐ Pole üldse nõus
18. Milliseid lisavõimalusi võiks muuseum veel pakkuda (nt lühiloengud lapsevanematele, hoovitegevused jne.). (Andre et al., 2017)				
19. Palun kirjutage, milliseid vajadusi või puudusi lastega muuseumi külastamisel saate välja tuua?				
20. Mis teile Lastemuuseum Miiamilla külastamisel kõige enam meeldis?				

SUMMARY

ENGAGEMENT OF THE ADULT VISITORS IN THE CHILDREN'S MUSEUM ON THE EXAMPLE OF MIIAMILLA

Maarja Aug

The museum is an important institution that combines the preservation of cultural heritage and the possibility of educational leisure. In the permanent exhibitions of museums, more and more emphasis has been placed on the visitor experience, which would appeal to all target groups of the museum. Museums aimed at children have become more and more interactive and child-friendly.

At the beginning of this year, a new permanent exhibition was opened in Miiamilla Children's Museum. The center of the exhibition "Children's Worlds" is the child's perception of the world, which includes empathy, consideration for others and learning to recognize one's own emotions. The permanent exhibition was created in cooperation with museum pedagogues, child psychologists and education experts. The museum follows the hands-on principle, where the child can touch and discover everything himself. When creating the exhibition, the aim was that the adult companion plays an active role during the visit to the museum. The theoretical part of the work points out that museums are an important institution in providing non-formal education. The theory also discussed the possible obstacles of a parent visiting a museum with a child. Parents are important guides and role models, if the parent is motivated to visit the museum, it gives the child better opportunities to understand the exhibition. Through the created environment and interaction with the visitor, the museums themselves can create better conditions for the adult companion to be involved during the visit.

The author of the paper conducted a structured survey, a paper questionnaire. A total of 52 respondents answered the survey. In summary, the research results revealed that the

main goal of adult chaperones when visiting a museum is to provide an environment that supports the child's development, the museum offers an environment away from home and the opportunity to communicate with acquaintances while the children play. Respondents want more explanatory signs in the museum, additional activities conducted by the visitor manager and activity points where children and parents can work together.

The author of the work made suggestions on how to make children and adult chaperones work together better in the museum, encouraging the adult chaperone. The main proposal is to create an illustrative house map, which includes a map of the house rooms and information about the contents of the exhibits, which explains to the adult how the given exhibit supports the child's development. In addition, the author proposed to extend the opening hours of the museum, so that working parents can come to the museum with their children during the week. The author also considers it important to add labels to the museums and questions that encourage conversation, which would create a conversation between parent and child about the given exhibits. The author of the work proposed to create a game that includes the action points of the museum, which can be completed together with an adult, in order to keep the parent involved in the exhibition. Also, add additional information to the website that can prepare adults before coming to the museum, and organize a series of events aimed at teaching parents to play with their children and let them be game leaders.

The author of the work recommends further research on the topic in other Estonian museums. The Miiamilla Children's Museum's permanent exhibition has been created with children in mind. But in most museums, exhibitions are aimed at adults, with certain activities for children. By paying attention to the activities of children and adults together, a full-value visiting experience could be offered to all museum visitors. The author of the work recommends implementing the suggestions made in Miiamilla Children's Museum. They support the goal taken when creating the museum's permanent exhibition and also the goal of the Health Development Institute of Estonia to let children lead the game.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Maarja Aug,

(autori nimi)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose
TÄISKASVANUD KÜLASTAJA KAASAMINE LASTEMUUSEUMIS MIIAMILLA
NÄITEL,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Tiina Tamm,

(juhendaja nimi)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi
DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, alates **17.05.2024** kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Maarja Aug
17.05.2024